

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2023/736**od 31. ožujka 2023.****o definiciji tehničkih pojedinosti primjene mehanizma za korekciju tržišta na izvedenice povezane s virtualnim točkama trgovanja u Uniji osim TTF-a**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) 2022/2578 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 9. stavak 1.,

budući da:

- (1) Uredbom Vijeća (EU) 2022/2578 o uspostavi mehanizma za korekciju tržišta radi zaštite građana Unije i gospodarstva od pretjerano visokih cijena („Uredba o MCM-u”) uspostavlja se privremeni mehanizam za korekciju tržišta („MCM”) za naloge za trgovanje izvedenicama TTF-a (Title Transfer Facility) i izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja s dospijecima od mjesec do godinu dana unaprijed. To znači da se MCM primjenjuje na sve robne izvedenice kojima se trguje na uređenom tržištu, a čiji je temelj transakcija plinom na virtualnoj točki trgovanja u Uniji.
- (2) U skladu s člankom 1. Uredbe o MCM-u MCM se primjenjuje na naloge za trgovanje TTF-om i izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja u Uniji.
- (3) Uredbom o MCM-u utvrđene su tehničke pojedinosti primjene MCM-a isključivo na naloge za trgovanje izvedenicama TTF-a, a ne na naloge za trgovanje izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja. Razlog je tome bila hitna potreba za primjenom MCM-a na izvedenice TTF-a, koje se obično smatraju standardnom zamjenskom vrijednošću za određivanje cijena na europskim tržištima plina, i to što je za primjenu MCM-a na naloge za trgovanje izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja bila potrebna dodatna priprema. Stoga se Uredbom o MCM-u Komisija ovlašćuje za donošenje provedbenog akta kako bi se definirale tehničke pojedinosti primjene MCM-a na izvedenice povezane s takvim drugim virtualnim točkama trgovanja, posebno u pogledu nastanka korekcije tržišta i primjene dinamičnog ograničenja trgovanja na takve izvedenice. Uredbom o MCM-u Komisija se ovlašćuje i da iznimno isključi određene izvedenice koje se smatraju izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja.
- (4) Definicija tehničkih pojedinosti primjene MCM-a na izvedenice povezane s takvim drugim virtualnim točkama trgovanja, kao i moguće isključenje iz područja primjene MCM-a određenih izvedenica koje se smatraju izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja, trebala bi se temeljiti na kriterijima iz članka 9. stavka 2. Uredbe o MCM-u, odnosno likvidnosti i dostupnosti informacija o cijenama izvedenica povezanih s drugim virtualnim točkama trgovanja, te učinku koji bi proširenje MCM-a na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja imalo na protok plina unutar Unije i na sigurnost opskrbe te na stabilnost financijskih tržišta. Takva definicija i moguće isključenje trebali bi se temeljiti i na izvješćima o procjeni učinaka koja su ACER i ESMA trebali podnijeti do 1. ožujka 2023. u skladu s člankom 8. stavkom 2. Uredbe o MCM-u.
- (5) MCM za izvedenice TTF-a aktivira se kada nastane korekcija tržišta, odnosno kada cijena namire za izvedenice TTF-a s najkraćim dospijecom, kako ju je objavio ICE Endex B.V., premaši 180 EUR/MWh i iznosi 35 EUR više od referentne cijene tijekom tri radna dana. MCM za izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja u Uniji trebao bi se aktivirati u istom trenutku, odnosno kada nastane ista korekcija tržišta. Dva su glavna razloga zašto to toga dolazi. Prvo, u usporedbi s izvedenicom TTF-a mnoge izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja osim TTF-a manje su likvidne. Kad bi se aktivacija MCM-a temeljila na nelikvidnim budućnosnicama, mehanizam bi bio podložan manipulaciji što bi rezultiralo nepotrebnim aktivacijama ili odgođenim aktivacijama. Drugo, ako bi se MCM aktivirao samo za izvedenice nekih virtualnih točaka trgovanja, trgovanje se može preusmjeriti na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja, što bi moglo dovesti do poremećaja na energetske ili financijske tržištima Unije, primjerice zbog arbitraže sudionika na tržištu

⁽¹⁾ Uredbom Vijeća (EU) 2022/2578 od 22. prosinca 2022. o uspostavi mehanizma za korekciju tržišta radi zaštite građana Unije i gospodarstva od pretjerano visokih cijena (SL L 335, 29.12.2022., str. 45.).

između korigiranih i nekorrigiranih izvedenica, na štetu potrošača. Ta je procjena u skladu s ACER-ovim izvješćem o procjeni učinaka u kojem se navodi da bi se MCM za izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja u Uniji trebao aktivirati na temelju cijene namire za izvedenice TTF-a s najkraćim dospeljem, u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe o MCM-u.

- (6) Uredbom o MCM-u predviđeno je dinamično ograničenje trgovanja u slučaju nastanka korekcije tržišta u skladu s kojim operateri uređenih tržišta ne bi trebali prihvatiti, a sudionici na tržištu izvedenica TTF-a ne bi trebali dostaviti naloge za izvedenice TTF-a koji istječu u razdoblju od datuma isteka izvedenice TTF-a s najkraćim dospeljem do datuma isteka jednogodišnje izvedenice TTF-a s najkraćim dospeljem, s cijenama od 35 EUR/MWh iznad referentne vrijednosti koju je ACER objavio prethodnog dana. To dinamično ograničenje trgovanja primjereno je i za naloge za izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja i ne zahtijeva izmjene. Kao i u slučaju izvedenica TTF-a, premija za sigurnost opskrbe od 35 EUR/MWh je zamjenska vrijednost za prosječnu razliku između referentne cijene i cijene budućnosnica s dospeljima od mjesec dana unaprijed za niz izvedenica povezanih s drugim virtualnim točkama trgovanja u ljeto 2022., a to odražava troškove mogućih zagušenja infrastrukture do kojih dolazi pri premještanju plina iz terminala za ukapljeni prirodni plin (UPP) u kontinentalnu Europu u drugim regijama Unije. Nadalje, primjenom iste sigurnosne gornje granice na izvedenice svih virtualnih točaka trebao bi se ograničiti rizik od neopravdanog trgovanja preusmjeravanjem među virtualnim točkama trgovanja i rizik od narušavanja jednakih uvjeta među različitim regijama Unije u privlačenju ukapljenog prirodnog plina, što bi moglo dovesti do fragmentacije tržišta unutar Unije. U svojem izvješću o procjeni učinaka ACER se slaže da je dinamično ograničenje trgovanja koje se primjenjuje na naloge za izvedenice TTF-a primjereno i za naloge za izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja.
- (7) Komisija smatra da bi se MCM trebao primjenjivati na sve izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja i da to ne bi trebalo biti podložno izuzeću. ACER i ESMA u svojim su izvješćima o procjeni učinaka potvrdili stajalište Komisije u skladu s kojim uključivanje drugih virtualnih točaka trgovanja ne dovodi do znatnih negativnih učinaka na financijska tržišta ili tržišta plina. ACER i ESMA napomenuli su da bi proširenje MCM-a na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja moglo donijeti ograničene dodatne koristi, da većina tih izvedenica nije dovoljno likvidna te da bi neke središnje druge ugovorne strane mogle snositi dodatne troškove uslijed promjene svojeg postupka za upravljanje neispunjenim obvezama. Međutim, s obzirom na provedbu Uredbe o MCM-u, ACER i ESMA složili su se sa zaključkom Komisije da primjena MCM-a na sve izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja ne dovodi do znatnih negativnih učinaka na financijska tržišta ili tržišta plina. U svojoj procjeni i u skladu s člankom 9. stavkom 2. Uredbe o MCM-u Komisija je prije svega analizirala sljedeće kriterije.
- (8) Prvo, informacije o cijenama izvedenica povezanih s drugim virtualnim točkama trgovanja obuhvaćenima ovim provedbenim aktom lako su dostupne jer se tim izvedenicama trguje na uređenim tržištima na kojima se redovito pružaju informacije o cijenama.
- (9) Drugo, nedostatak likvidnosti nekih izvedenica povezanih s drugim virtualnim točkama trgovanja u praksi ne dovodi do znatnih problema u provedbi jer je Komisija namjerno odabrala budućnosnice TTF-a visoke likvidnosti s dospeljima od mjesec dana unaprijed kao pokretače za aktivaciju MCM-a za druge virtualne točke trgovanja.
- (10) Treće, proširenje na izvedenice povezane s drugim čvorištima vjerojatno neće imati znatno negativan učinak na sigurnost opskrbe. To je zato što će se glavni instrument za sprečavanje problema povezanih sa sigurnošću opskrbe, odnosno premija uključena u ograničenje trgovanja (nadopuna u odnosu na tržišne cijene ukapljenog prirodnog plina ili „sigurnosna gornja granica”, kako je navedena u uvodnoj izjavi 19. Uredbe o MCM-u), primjenjivati na sve izvedenice i osigurati da se MCM-om ne narušava sposobnost Unije da privuče ukapljeni prirodni plin. Mala je vjerojatnost da će proširenje imati znatno negativan učinak na protok plina unutar EU-a zbog privremene primjene MCM-a i činjenice da je protok plina unutar Unije rezultat složenog skupa pozicija koje proizlaze ne samo iz ugovora o izvedenicama, nego i iz mnogih drugih učinaka na koje MCM ne utječe, kao što su dugoročne obveze u pogledu opskrbe, kratkoročne i promptne transakcije te izvanburzovne (OTC) transakcije.

- (11) U konačnici se ne očekuje da će proširenje MCM-a imati velik utjecaj na stabilnost financijskih tržišta jer više od 90 % izvedenica za prirodni plin kojima se trguje na uređenim tržištima u Uniji čine izvedenice TTF-a. Kad je riječ o mogućim dodatnim troškovima koje bi neke središnje druge ugovorne strane mogle snositi zbog promjene svojeg postupka za upravljanje neispunjenim obvezama, ESMA je napomenula da u trenutku objave njezina izvješća o procjeni učinaka nijedna središnja druga ugovorna strana nije dostavila informacije o tome da bi zbog propisa u skladu s Uredbom o MCM-u mogle biti potrebne znatne promjene u tom pogledu.
- (12) S obzirom na prethodno navedeno, Komisija zaključuje da se nijedna izvedenica povezana s drugim virtualnim točkama trgovanja ne bi trebala iznimno isključiti iz područja primjene MCM-a.
- (13) Kako bi se očuvalo dobro funkcioniranje tržišta izvedenica i sudionicima na tržištu omogućilo da na odgovarajući način upravljaju svojim izloženostima riziku, iznimno je važno da se ovom Uredbom ne utječe na ugovore sklopljene prije početka primjene ove Uredbe. Iz istog bi razloga sudionici na tržištu trebali moći učinkovito prebijati pozicije u izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja otvorenima prije primjene ove Uredbe. Stoga se dinamično ograničenje trgovanja ne bi trebalo primjenjivati na ugovore sklopljene prije stupanja na snagu ove Uredbe ni na transakcije na temelju kojih sudionici na tržištu prebijaju ili smanjuju pozicije, a koje proizlaze iz ugovora o izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja sklopljenih prije stupanja na snagu ove Uredbe. Štoviše, središnje druge ugovorne strane imaju ključnu ulogu u osiguravanju urednog funkcioniranja tržišta izvedenica TTF-a jer smanjuju rizik druge ugovorne strane. Jednako je važno osigurati da se proširenjem mehanizma na druge virtualne točke trgovanja ne ugroze središnje druge ugovorne strane koje poravnavaju relevantne instrumente u slučaju neispunjavanja obveza člana sustava poravnanja. Te bi središnje druge ugovorne strane stoga trebale moći provoditi postupke za upravljanje neispunjenim obvezama bez primjene ograničenja trgovanja. Radi toga se dinamično ograničenje trgovanja ne bi trebalo primjenjivati na transakcije izvršene u okviru postupka za upravljanje neispunjenim obvezama koji organizira središnja druga ugovorna strana.
- (14) Nema razloga da se druga obilježja MCM-a ne primjenjuju na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja. To uključuje pravila kojima se uređuje suspenzija MCM-a. Treba napomenuti da bi u skladu s člankom 4. stavkom 8., u slučaju konkretnih naznaka da je nastanak korekcije tržišta neminovan, aktiviranje MCM-a trebalo suspendirati ako bi to prouzročilo nenamjerne poremećaje na tržištu. Isto tako, u skladu s člankom 6. MCM bi trebalo suspendirati u bilo kojem trenutku ako bi primjena dinamične sigurnosne gornje granice uzrokovala ozbiljne poremećaje na tržištu, koji bi bitno utjecali na sigurnost opskrbe, ciljeve obveznog smanjenja potražnje ili na stabilnost i uredno funkcioniranje tržišta energetskih izvedenica, protok plina unutar Unije, razlike među tržišnim cijenama plina u Uniji u odnosu na druge dijelove svijeta ili na valjanost postojećih ugovora o opskrbi plinom. Pri procjeni nenamjernih tržišnih poremećaja trebalo bi uzeti u obzir učinak na europsko tržište u cjelini, a posebno na svaku virtualnu točku trgovanja na koju se primjenjuje MCM; u slučaju takvog nenamjernog poremećaja na tržištu odluka o suspenziji primjenjivala bi se u skladu s člankom 6. Uredbe o MCM-u.
- (15) Zbog nestabilne i nepredvidive situacije na tržištu prirodnog plina važno je osigurati da se MCM može što prije primijeniti na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja ako su ispunjeni uvjeti koji opravdavaju njegovu aktivaciju. Stoga bi tehničke pojedinosti o primjeni MCM-a na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja trebalo definirati do 31. ožujka 2023. Međutim, kako bi se poduzećima koja upravljaju virtualnim točkama trgovanja u Uniji osim TTF-a osiguralo dovoljno vremena za potrebne prilagodbe, ovaj bi se provedbeni akt trebao primjenjivati tek od 1. svibnja 2023.
- (16) Mjere predviđene u ovoj Uredbi u skladu su s mišljenjem Odbora za MCM,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Područje primjene

Ovom se Uredbom utvrđuju tehničke pojedinosti primjene mehanizma za korekciju tržišta na izvedenice povezane s virtualnim točkama trgovanja u Uniji osim TTF-a u skladu s člankom 9. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EU) 2022/2578.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Uredbe (EU) 2022/2578.

Primjenjuju se i sljedeće definicije:

1. „izvedenica s najkraćim dospeljem povezana s drugim virtualnim točkama trgovanja” znači izvedenica povezana s drugim virtualnim točkama trgovanja koja ima najbliži datum isteka među izvedenicama s jednomjesečnim dospeljem kojima se trguje na određenom uređenom tržištu;
2. „jednogodišnja izvedenica s najkraćim dospeljem povezana s drugim virtualnim točkama trgovanja” znači izvedenica povezana s drugim virtualnim točkama trgovanja koja ima najbliži datum isteka među izvedenicama s dvanaestomjesečnim dospeljem kojima se trguje na određenom uređenom tržištu;

Članak 3.

Primjena MCM-a na druge virtualne točke trgovanja

Ova se Uredba primjenjuje na naloge za trgovanje izvedenicama povezanim s virtualnim točkama trgovanja koje se nalaze u Uniji osim TTF-a.

Članak 4.

Korekcija tržišta koja se odnosi na druge virtualne točke trgovanja u Uniji

1. Do korekcije tržišta koja se odnosi na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja dolazi ako su ispunjeni uvjeti iz članka 4. stavka 1. Uredbe (EU) 2022/2578.
2. Dinamično ograničenje trgovanja u skladu s člankom 4. stavcima 5. i 7. Uredbe o MCM-u primjenjuje se na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja koje istječu u razdoblju od datuma isteka izvedenica s najkraćim dospeljem do datuma isteka jednogodišnjih izvedenica s najkraćim dospeljem.
3. Operateri tržišta na tržištu izvedenica povezanih s drugim virtualnim točkama trgovanja i sudionici na tržištu takvih izvedenica svakodnevno prate internetske stranice ACER-a.

Članak 5.

Suspenzija i deaktivacija MCM-a koja se odnosi na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja

Suspenzija i deaktivacija MCM-a koja se odnosi na izvedenice povezane s drugim virtualnim točkama trgovanja provodi se u skladu s člancima 5. i 6. Uredbe o MCM-u.

Članak 6.

Zadržavanje stečenih prava

Ova se Uredba ne primjenjuje na:

- (a) ugovore o izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja sklopljene prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe;
- (b) kupnju i prodaju izvedenica povezanih s drugim virtualnim točkama trgovanja kako bi se uravnotežili ili smanjili ugovori o izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja sklopljeni prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe;
- (c) kupnju i prodaju ugovora o izvedenicama povezanim s drugim virtualnim točkama trgovanja u okviru postupka za upravljanje neispunjenim obvezama koji provode središnje druge ugovorne strane, uključujući izvanburzovno (OTC) trgovanje registrirano na uređenom tržištu za potrebe poravnanja.

*Članak 7.***Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu sedmog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. svibnja 2023.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 31. ožujka 2023.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN
